

”Det var nödvändigt att

Mamman berättar om kaoset och lättnade när sonen togs omhand

Sonen dömdes 2007 för flera fall av grov miss-handel i Umeå. Han omhändertogs enligt LVU i väntan på domen som omvandlades till sluten ungdomsvård. I dag håller livet på att ordna upp sig.

– Det var helt nödvändigt att han lyftes bort från stan och låstes in. Det hade inte gått annars, säger hans mamma Lisa.

David, som vi kan kalla honom, var en av ungdomarna som sommaren och hösten 2006 misshandlade ett flertal personer runt om i Umeå. Det började gå snett för honom på högstadiet. Skolan fungerade inte och David började hänga med ”fel” kompisar.

– Plötsligt förvandlades min varma, kärleksfulla tonårspojke som hade varit full av liv, till en rastlös skugga med tom och livlös blick.

Mamma Lisa minns hur han bara var hem och vände. Det fanns ingen chans för

”När det bedrivs hetsjakt på föräldrarna måste man vara stark, men vad hade jag kunnat göra annorlunda? Ingenting.”

henne att stoppa hans framfart.

– Hade jag lagt mig framför ytterdörren fanns det alltid något fönster han kunde hoppa ut igenom.

Levde i kaos

I över ett halvår levde hon i ett kaos och ägnade all sin tid åt att försöka ha koll på var han varit, men han stängde inte ut henne helt. Hon kunde alltid nå honom på telefonen.

– Det var min räddning, om jag hade mötts av en telefonsvarare hade jag blivit to-kig.

Polisen blev vardag och oron och stressen bara växte hos Lisa tills David och hans kompis bestämde sig för att själva lämna sig till polisen.

– Det var en lättnad när andra tog över, nu kunde han inte ställa till det längre.

I knappt tre veckor satt han häktad men att besöka

sin 16-åring där var inte lätt.

– Det var bedrövtligt att se honom i häkteskläderna.

Lisa tog med sig skumtomtar och hans nalle, men de fick han inte ta emot. Däremot gick det bra med måttbandet.

– Jag ville att han skulle få perspektiv på livet och visade honom att så här lång tid har det tagit att ställa till det, så här lång tid kommer det att ta att ordna upp allt och sedan om du blir 85 år har du så här mycket kvar av livet.

Sluten vård

– Jag vet vem han är och trodde hela tiden att det skulle komma en vändning.

Det blev tydligt – och hoppfullt.

I väntan på rättegången placerades David på ett öppen LVU-hem. Det gick inget vidare men den slutliga placeringen på slutet institution i södra Sverige var ett

fantastiskt ställe, enligt mamma Lisa.

David läste in högstadiet, han fick struktur och möjlighet till självinsikt och mognad.

– Min skräck var att slutet ungdomsvård skulle bli en inträdesbiljett till fängelset. Men det blev jättebra och jag är otroligt tacksam att han har fått så bra hjälp.

Men Lisa tror aldrig att det hade gått om han inte hade lyftes bort från stan och sitt gamla umgänge. Och det tror han inte själv heller även om det till sist har varit hans egen motivation att nå en förändring som har varit viktigast.

Obegripligt våld

David hade gjort sig skyldig till hemska saker, misshandeln hade kunnat sluta riktigt illa, men det är fortfarande omöjligt för hans mamma att ta in.

– Jag kan inte förstå det där våldet. Det är inte han.

Själv har David beskrivit den där tiden som ett tomrum, ett svart hål av ångest.

När det skrevs som mest om händelserna och under den långa rättegången plå-

gade Lisa sig själv ibland med att läsa kommentarerna på vk.se. Det talades om ”monsterungdomar” och att föräldrar inte brydde sig utan själva låg avsmullna hemma i soffan. Andra frågade efter hudfärgen på ungdomarna.

– Det var ruskiga tongångar, minns hon.

Hetsjakt på föräldrarna

Och som förälder i den situationen är det väldigt lätt att ta på sig skulden och tror att man är en dålig förälder.

– När det bedrivs hetsjakt på föräldrarna måste man vara stark, men vad hade jag kunnat göra annorlunda? Ingenting, säger Lisa.

För några veckor sedan avslutade David sitt första år på en folkhögskola där han läser in gymnasiet. ”Det går som taget”, enligt Lisa och både hon och han kan blicka framåt.

– Nu känner jag mig trygg och det är skönt att det här

KARIN BERNSPÅNG
090-15 12 36
karin.bernspong@vk

Fler mår dåligt och mer resurser orsak till ökning av LVU-ärenden

Antalet tvångsomhändertaganden av barn och unga, enligt LVU, har ökat kraftigt i Västerbotten de senaste tio åren. Mer resurser och tydliga riktlinjer för socialtjänsten är en förklaring, men framför allt är det fler barn som har det svårt i dag.

– Behovet av insatser för barn och unga har ökat och vi måste ta siffrorna på stort allvar. De ger en signal om att vi inte har lyckats ändra en negativ utveckling tidigare, säger Stefan Nybom, individ- och familjeresurschef inom socialtjänsten i Umeå.

Siffrorna är tydliga. År 2000 hade länsrätten i Västerbotten 44 ärenden att behandla som rörde omhändertagande av barn enligt lagen om vård av unga, så kallat LVU. I fjol, 2009 var antalet ärenden 109 och hittills i år har 46 ärenden noterats.

Det är när vårdnadshavarna eller berörda ungdomar över 15 år inte frivilligt går med på samhällets insatser som lagen om tvångsvård träder in.

Flera förklaringar

Stefan Nybom tror att det finns flera förklaringar till ökningen. En hänger ihop med att samhället ingriper mer handgripligt och tydligt i dag. Socialtjänsten har fått

mer resurser när det gäller att upptäcka riskförhållanden och då ökar möjligheten att ingripa, tror han.

Media har de senaste åren uppmärksammat flera fall där samhället inte har tagit sitt ansvar. Ett exempel är flickan i Vetlanda som levde med sin missbrukande pappa, ett annat fallet Bobby som dog efter misshandel.

Händelserna har fått lagstiftarna att agera och lägga förslag som förstärker samhällets skyldigheter och ger

möjligheter till tuffare ingripanden.

Ökat drogmisbruk

– På det stora hela är det bra förslag, särskilt att samarbetet mellan olika myndigheter ska underlättas, men samhällets skyldigheter ökar på bekostnad av föräldrars integritet och självbestämmande, säger Stefan Nybom.

Exempelvis kommer samhället att få större befogenhet och skyldighet att ingri-

pa vid misstankar om narkotikamisbruk bland unga. Om det inte går att stoppa på annat sätt och man bedömer att det finns fara för den ungas liv och hälsa går ärendet vidare till LVU.

Ännu en förklaring till att antalet ärenden har ökat, tror Nybom, eftersom drogmisbruket bland unga snart är uppe i samma nivå som på 70-talet.

I dag råder stor politisk enighet kring att satsa på barnen.

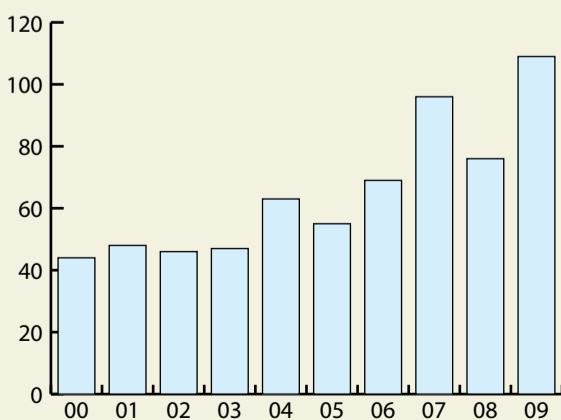
– Fler och fler är aktuella för olika insatser och bara i Umeå görs 700 utredningar om året där det finns misstankar om att personer mellan 0 och 20 år far illa.

Detta ska sättas i relation till ökningen av LVU-ärenden, tycker Stefan Nybom, eftersom de allra flesta fall där socialtjänsten gör en insats sker med den enskildes samtycke.

– De ärenden som går till LVU är toppen på ett isberg. Och vi får inte glömma att för en del som omhändertags förändras livet. Det händer något kraftfullt som gör att de hittar ett nytt sätt att leva sina liv.

KARIN BERNSPÅNG

LVU-mål i länet

Antalet inkomna LVU-mål i Västerbotten 2000-2009. (Källa: Domstolsverket)